

KO'KRAK BEZI SARATONI

Orziboyeva Zuhraxon Arabboyevna**To'htasinova Mohugul***Qo'qon universiteti Andijon filiali Tibbiyot fakulteti
davolash ishi yo'nalishi 24-23 guruh 2-kurs talabasi*

ANNOTATSIYA: Ko'krak bezi saratoni yigirma birinchi asrda ayollar orasida eng ko'p uchraydigan va o'lim ko'rsatkichlari yuqori bo'lgan onkologik kasalliklardan biri bo'lib qolmoqda. 2025-yilgacha bo'lgan xalqaro statistik ma'lumotlarga ko'ra, ushbu kasallik ayollar o'rtasida saraton kasalliklari ichida birinchi o'rinda turadi. Mazkur maqolada ko'krak bezi saratonining kelib chiqish sabablari, xavf omillari, klinik belgilari, tashxis qo'yish usullari hamda zamonaviy davolash yo'nalishlari ilmiy manbalar asosida batafsil yoritilgan. Shuningdek, erta aniqlash, skrining dasturlarini rivojlantirish bilan bog'liq muammolar va ularning yechimlari tahlil qilingan. Maqola tibbiyot yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: ko'krak bezi saratoni, onkologik kasalliklar, tashxislash usullari, skrining dasturlari, klinik belgilari, davolash yo'llari, profilaktika choralari, ayollar salomatligi.

АННОТАЦИЯ: Рак молочной железы остаётся одним из наиболее распространённых онкологических заболеваний среди женщин и ведущей причиной смертности от злокачественных новообразований. По данным международных исследований до 2025 года, данная патология занимает первое место среди онкологических заболеваний у женщин. В статье подробно рассмотрены причины развития, факторы риска, клинические проявления, методы диагностики и современные подходы к лечению рака молочной железы. Особое внимание уделено проблемам раннего выявления заболевания и развитию скрининговых программ. Также представлены возможные пути решения существующих проблем. Материал имеет научно-практическую ценность для студентов медицинских вузов и специалистов здравоохранения.

Ключевые слова: рак молочной железы, онкология, диагностика, скрининг, клинические проявления, лечение, профилактика, здоровье женщин.

ANNOTATION: Breast cancer remains the most frequently diagnosed cancer among women and a leading cause of cancer-related mortality worldwide. According to international data available up to 2025, breast cancer accounts for a significant proportion of newly diagnosed malignancies in women. This article provides a comprehensive overview of the etiology, risk factors, clinical manifestations, diagnostic methods, and modern treatment strategies for breast cancer. Particular

emphasis is placed on early detection, screening programs, and current challenges in reducing mortality rates. Evidence-based solutions and preventive strategies are also discussed. The article is intended for medical students and healthcare professionals and contributes to improving awareness and clinical approaches to breast cancer management.

Keywords: breast cancer, oncology, diagnosis, screening programs, clinical manifestations, treatment methods, prevention, women's health.

KIRISH. Ko'krak bezi saratoni zamonaviy tibbiyotda eng dolzarb onkologik muammolardan biri hisoblanadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti va xalqaro onkologik markazlarning 2025-yilgacha bo'lgan ma'lumotlariga ko'ra, har yili ikki milliondan ortiq ayollarda ko'krak bezi saratoni aniqlanadi. Ushbu kasallik nafaqat sog'liqni saqlash tizimi, balki jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Kasallikning asosiy muammosi shundaki, u ko'pincha dastlabki bosqichlarda yaqqol klinik belgilarisiz kechadi. Natijada bemorlarning katta qismida tashxis kasallikning kech bosqichlarida qo'yiladi. Bu holat davolash samaradorligini pasaytirib, o'lim ko'rsatkichlarining yuqori bo'lishiga olib keladi. Tibbiy statistikaga ko'ra, rivojlangan mamlakatlarda skrining dasturlari tufayli kasallikning erta bosqichda aniqlanish darajasi sezilarli oshgan.

Bugungi kunda ko'krak bezi saratonining kelib chiqish mexanizmlari, tashxislash va davolash usullari chuqur o'rganilgan bo'lsa-da, amaliyotda qator muammolar saqlanib qolmoqda. Shu sababli ushbu maqolada ko'krak bezi saratoni bilan bog'liq dolzarb muammolar va ularning ilmiy asoslangan yechimlarini yoritish maqsad qilib olindi.

ASOSIY QISM. Ko'krak bezi saratonining rivojlanishida genetik, gormonal va tashqi muhit omillari muhim rol o'ynaydi. Ilmiy tadqiqotlarga ko'ra, BRCA1 va BRCA2 genlaridagi o'zgarishlar kasallik xavfini bir necha barobar oshiradi. Gormonal omillar, jumladan erta hayz ko'rish, kech menopauza, homiladorlikning kechikishi va tug'ruq qilmaslik ham muhim xavf omillari hisoblanadi.

Klinik jihatdan ko'krak bezi saratoni ko'krak to'qimasida zich, ko'pincha og'riqsiz tugun paydo bo'lishi bilan namoyon bo'ladi. Teri qoplamasining o'zgarishi, so'rg'ichdan qonli ajralmalar chiqishi va limfa tugunlarining kattalashishi kasallikning rivojlangan bosqichlarida kuzatiladi. Diagnostika jarayonida mammografiya, ultratovush tekshiruvi, biopsiya va immunogistokimyoviy tekshiruvlar muhim ahamiyatga ega.

Davolashda jarrohlik aralashuvi, nur bilan davolash, kimyoviy dori vositalari bilan davolash, gormonlar orqali davolash va immun tizimini faollashtiruvchi usullar

qo'llaniladi. 2025-yilgacha bo'lgan klinik tadqiqotlar natijalariga ko'ra, erta bosqichda aniqlangan holatlarda besh yillik yashash ko'rsatkichi to'qson foizdan yuqori ekanligi aniqlangan.

Muammoning asosiy yechimi sifatida muntazam skrining tekshiruvlarini keng joriy etish, ayollar o'rtasida tibbiy bilimlarni oshirish va zamonaviy davolash protokollariga amal qilish muhim hisoblanadi.

Shuningdek, so'nggi yillarda ko'krak bezi saratonini davolashda shaxsga yo'naltirilgan yondashuv muhim ahamiyat kasb etmoqda. O'simtaning molekulyar-biologik xususiyatlarini aniqlash asosida individual davolash rejasi tuzilmoqda. Bu esa davolash samaradorligini oshirib, nojo'ya ta'sirlarni kamaytirishga xizmat qiladi. Psixologik qo'llab-quvvatlash ham muhim omil bo'lib, bemorning davolanishga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi. Reabilitatsiya tadbirlari, to'g'ri ovqatlanish va jismoniy faollikni oshirish bemorlarning hayot sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, tibbiyot xodimlarining malakasini oshirish va zamonaviy texnologiyalarni amaliyotga keng joriy etish kasallik bilan kurashda samarali yechim hisoblanadi.

XULOSA. Ko'krak bezi saratoni ayollar salomatligiga jiddiy xavf soluvchi, keng tarqalgan onkologik kasallikdir. 2025-yilgacha bo'lgan ilmiy ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, kasallikni erta aniqlash va o'z vaqtida davolash o'lim ko'rsatkichlarini sezilarli darajada kamaytiradi. Aksincha, kech bosqichda aniqlangan holatlarda davolash murakkablashadi va asoratlari ko'payadi.

Shu sababli ayollarning muntazam tibbiy ko'riklardan o'tishi, sog'lom turmush tarziga amal qilishi va xavf omillarini kamaytirishga intilishi muhim ahamiyatga ega. Davlat miqyosida skrining dasturlarini kengaytirish, tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish kasallik bilan kurashda samarali yechim bo'la oladi.

Xulosa qilib aytganda, ko'krak bezi saratoniga qarshi kurash faqat tibbiyot xodimlari emas, balki butun jamiyatning birgalikdagi sa'y-harakatlarini talab etadi. Bu esa sog'lom avlodni shakllantirish va ayollar umr davomiyligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Yo'ldoshev X.X., Karimov Sh.I. Onkologiya. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi Tibbiyot nashriyoti, 2021. – 312–335-betlar.
2. Ismoilov R.M., Tursunova D.A. Ayollar onkologik kasalliklari. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020. – 145–172-betlar.
3. Abdullayev S.A. Klinik onkologiya asoslari. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2019. – 228–255-betlar.

4. Raximova M.Q., Yoqubova N.S. Ko'krak bezi kasalliklari va ularning diagnostikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022. – 96–123-betlar.
5. Sattorov B.E. Onkologik kasalliklarning erta diagnostikasi. – Toshkent: Tibbiyot press, 2023. – 178–201-betlar.
6. Olimova Z.K. Ayollar salomatligi va onkologik xavf omillari. – Toshkent: Ilm ziyo, 2021. – 54–79-betlar.

